

V.
22608.
epin J

22608 V. 2. e. 2 u. g.

S L O V E N J A

OB VESELIM DOHODU

NJH VELIGANSTVA

V LJUBLJANO.

1 dan Rimovca 1844.

Trojno ovenčan unuk vladarjev iz hiše Rudolfa,
 Zgodnimu soncu enak sveta v ogledu stojiš,
 Kron sedmero bleši v škerlatu sedeža tvojga,
 Silnih narodov devet varje ti slavo in dom,
 Smé se iz tèmnih osod približati zvesta Slovenja?

Smé rudorov Ti, o Knez! odpreti ljubezni neskončne,
 Ktera do tebe rodú vnema slovenskiga kri,
 Kaplico slabo boječ pridružiti morju svitlosti,
 Ko Ti visoki prestol soncetèmnivši gradi,
 Svoje prisege poklon določiti vrisku narodov?

Čula žvižgati meč sem tvoj iz pozonskiga hriba,
 Duše ko skazal si sklep stranam čveterim svetá,
 Čula v radosti sem rujoveti českiga leva,
 Čula odgovor gromeč brata jadranskiga sem,
 Ko prisegovali so bregovi Veltave, Pada.

Željno prašaje, al smem se šteti med Austrije stebre,
 Ali na zboru deržav moja beseda veljá,
 Sini slovenski al so v številu zemlje junakov,
 Tudi za mene razpet al je istorie list?
 Slišim iz neba oglas ponosne Klione grekinje:

„Kako, ti dvomiš? mar tresoš se clo, ti moja ljublenka,
 Kér ti imena s kervjo Rimic ni pisal in Grek?
 Dvigni se, dvombe na stran! prestolu dostojno se bližaj,
 Slava je tvoje ime, slava pôrod ino rast,
 Zvedi iz mojih ust, kaj bila si svetu od nekđaj.“

„Preden Bizanc ino Rim verige kovala narodam,
 Bila Evropi si varh! veči le hvale želiš?
 Tvoja žarila je kri od ledniga Balta do Jadre,
 Mirnimu svetu razum, bojnimu bila si meč,
 Zlobi gotova zajez med jutram in divjim zapadam.“

„Tebi kmetija domá, kupčija po morju slovele,
Jeklo v trojanski prepir vitezam dajala si,
Tvojih poznal je pušic britkost macedonski Aminta,
Bil arbelski je breg priča slovenske moči,
Ko sta za zemlje oblast borila zapad se in istok“.

„Kar je visokiga um, častitiga desna storila,
Ptuje ostalo ti ni, slave deležnica si,
Grom je slovenski krotil narode v jeziku latinskim,
Černiga morja prestol tvojih junakov je bil,
Pravda, Dioklecian, Belizar, so ti trojka sestrancov“.

Reče, — in temni oblak nekdanjih razdeli časov,
Glej, pred mano stoji vitezov krasni izbor:
Agron, silni brodnik, jadranskiga morja krotitel,
Pinez, Brem, ino Bolk, dika slovenske kervi,
Skerdilaj, Pleurat, brez brojno vitezov drugih.

Medju ženami potem, Teuta ponosna Ilirka,
Zraven Ravenski jetnik, velikodušni Baton,
Hrabri Metulčanov rod, sloboden do zadniga zdiha,
Z vencam mnogi junak, ptujimu ljudu ponos,
Trikrat škerlatnikov šest gromivših iz dvojniga Rima.

Zdaj, ko junake spoznam, velikane hrabrosti svoje,
Vname se v sèrcu ko blisk vrednosti lastne mi čut,
V pèrsih otajanih vir odpre se goreče besede,
Kjér se bežeči govor djanja v svitlosti žari,
In Ti ljubezen redim gorečo v junaškemu mozgu.

Tako se bližam, o Knez. z bogastvam dlana in uma,
Gradov Ti ključe podam verno na zlatni blazin',
Vèrlo namestvana sem od pet krat pet sto županov,
Moje prisege oglas Donava sliši in Pad,
Donava sliši in Pad slovenskih junakov oblubo.

Blago, življenje in kri, visoki Vladar! Ti posvetim,
Bistri v sodbi razum, v boju nevžugani dlan,
Tvojimu rodu na čast, na zgubo protivnikom Tvojim
Snuje v osereču mi duh, cuka na bedri mi meč;
Hrast se omaje in hrib, — zvestoba Slovencu ne gane!

Z šaplami oviti zares blišečim sènc ti ne morem,
Zmel nevsmileni rok, časa vihar mi ga je,
Kadar od istoka Hun, od severa Got ino Kimbar,
Rimic od juga in Vlah, terli so moje kosti,
Strani četeri svetá menovale sirove narode.

Kaj terpela takrat, kaj sem doživela gubivši,
Ustam izreči ni moč, duhu razumiti ni,
Smert je dajala objed neskončno pogubi, obupu,
Save in Drave vodé solze so bile in kri,
Zadniga, zdelo se je, de bila bo ura Slovenca.

Kakor divji natok serditiga morja se vzdigne,
Kadar vihar globočin zemlji se v drobu zbudi,
Brezdnov valove napné, peneče na brege dervivši,
S tminami krije ostrov, ki ga razbiti ni moč,
Sivo pečovje ječi, v korenu se tresejo gore.

Tako, kdo reče zakaj, je vrelo nebrojno narodov,
Vsakiga konca svetá meni serdito na vrat,
Moje dobrave so stan jim, klavnica moje domovje,
Grom je beseda njih ust, strela goreči pogled;
Zemlja se moja šibi pod težo železnih vojšakov.

Ravno mi vказal je bil iz trebnika prerok Arkonski,
— Bravši v drobu zverin čas mašovanja gotov —
Dvignuti vèrli svoj dlan, razbiti verige Latinca,
Rimu pobotat obrest sedem sto letnih krivic,
Ter zapečatiti pah kovačnice stare na Tibru.

Setve dozor kervave kosil Radagost je na Padu,
De Kartage potem strašno osveti posip
Genserik, drugi moj sin, preplava do Afrike sto rek;
Kakor nevidama blisk temni preterga oblak,
V Rimu Otokar stoji končavši nevredne gospode.

Zdaj brez varha domá, mi Siskia pade, Emona,
Rupa omaga, Optuj, druge zakrije mi prah,
Divjih jezikov hrup zatara mi glase domače,
Misli in djanju na vir vleže debela se noč,
Tri sto me let ino čez mertvaška je groza davila.

Ko se vtolaži vihar, občut mi zbudi se na novo
Strašno iz jezera ran čutim kipeti život,
Kakor o zori junak razbiti po boju ponočnim
Samši na skitu medli, trume plakaje pogin,
Plakala pravde pad sem svoje pomembe na šibrah.

Dva samogoltna volká, stoječa na leví, na desni,
Z ojstrim jezikom iz ran gladno mi serkata kri,
Ropa nasiten Avar Dagobertu se hujšimu vogue,
Misel razdvojena vsih, glada enaka obá,
V serce pomakata zob strupeni mi vedno protivna.

V ognju se skusi zlató — sem bila dostojna v nesreči?
Me je le našel obup vredno ko dika poprej?
Slavna ostala če sem, pričujta mi Argaid, Ferdulf,
Švigni iz vekov temot moje šesterke spomin:
Samo, Borut, Ketumar, Privina, Bojnomir, Kocel.

Tode prirojena moč razbita je bila na vedno,
Sin je nesreče razpor — brata mi brat ne pozna, —
„Vogni se, Horvat si ti! — Iz pota mi Krajnec, Korošec!“
Tak malopriden prepir dom ino moč mi drobi,
Z šaplam oviti tedaj bliščem sene ti nemorem.

Vzemi ljubezen, o Knez! namesto ginečiga venca
Serc junaških Ti dam tri milione in čez.
Verlo namestvana sem od pet krat pet sto županov,
Moje prisege oglas Donava sliši in Pad,
Donava sliši in Pad slovenskih junakov oblubo.

Blago, življenje in kri, visoki Vladar Ti posvetim,
Bistri v sodbi razum, v boju nevžugani dlan.
Tvojimu rodu na čast, na zgubo protivnikom Tvojim
Snuje v osereču mi duh, cuka na bedri mi meč,
Hrast se omaje in hrib, — zvestoba Slovincu ne gane!

V padu gromčimu lét poginejo imena, narodi,
Moje prisege zaklep časa viharju stoji,
Ko bi se bližala kdaj rešetanja železniga ura,
Kakor se zernje iz plev, kakor iz sipa demant,
Bi se Ti cena takrat slovenskiga serca svetila.

Vedno zahvalna dobrot prededov Tvojih ne zabim,
Duši globoko vsajen milosti njih mi je sad,
Rudolf prvi je bil moj prvi v resnici zveličar,
Lekar veliki, iz ran vzame mi ost ino strup,
Hrabra sinova mi dva, za vojvode, varhe postavi.

Stara Emona se zdaj iz praha digavati začne,
Srednica mojih dežel bila je, biti će zmir.
Kakor na vodjevi glas se druž'jo po bitvi junaki,
Sestri oživljeni krog stop'jo Slovenke na hip,
Pivka, Metlika hiti mladiti se — bramba nje praga.

Reka se zdrami iz sanj, naslednica slavne Promone,
Desno Albertu podá, z levo mu morje odpré;
Terst Leopoldu in Kras; Frideriku, Celeja, Dolenja;
Živa Gorica potem prvemu Maksu se vdá,
In polovici moči slovenske trese Mletak se.

Zdaj prestrašin oblak na čelu se Istoka dvigne,
Bajesid Ildirim — blisk — njemu se v jedru rodi,
Novi vihar buči, na Kosovu Miloš Obilič
Pade za vero, za dom, Lazar junaški je prah,
V morju keršanske kervi Nikopoljsko ozidije plava.

Kje je natoku zajez, kje v zmoti občinski očetba?
Svetu zapadnemu mor, pravdi razbitje grozi,
Jaderno bliža verig rožlanje se, mečošumenje,
Grozomnoživši komet žuga na nebu pogin,
Opominjaje poklic mi moje nekdanje namembe.

Sine nadušene zdaj med borce v prednimu redu
Urno postavit' hitim, vrata jadranske zaprem,
Roko sestranu podam na Donavi, Tisi in Karki,
Vodju posvetim život, ter se bogu zarotim,
Moje domovje mejak krivoverstvu de bode gotovo.

Gore slovenske so zdaj od Kope, do Soče do Drave
V žarku gorečih germad trombe zapadu na boj,
Persi slovenske jez viharnimu toku divjakov,
Svetu trepečimu varh, trum janičarskih obup,
Meči slovenski pogin tlačivniku vere in pravde.

Vojska mi divja gromi zdaj trojno stoletna na mejah,
Duša se strahu ne vdá, sercu ne opade pogum,
Kako se bije moj sin za vero, za kralja, za slavo,
Priča Kostajnica, Beč, Radgona, Kisek, Siget,
Siskia stara slovi Andreja junaškiga mojga.

Glej, in dopolneno je! sovražniku strašnim osereče
Vjedajo rane ko strup, dlanu odpadel je meč,
Naskakovavec osod, ki zobe drakonove s'jal je,
Kaj je današniga dne? votla podoba za vid,
Sužnim nezvestim posmeh, zaničvanimu ptujcu jigraca!

Tode ne samo na meč, na um veličanstvo opiram,
Kjér časti se modrost, tam se imenuje moj sin.
Kar so mi — Karola dva, in mati velika Terezja,
Jožef slavni in Franc — znanstva odperli zaklad,
Sveti slovenski razum se v sodbi o mizah zelenih.

Misel se sveti in duh slovenski na zraku Evrope,
V družbi nekdanjih bogov Vega na nebu bleši,
Valvazor, Voglar, Cojz, Koronini in stotine drugih,
Vnukam prihodnim izgled, Austrije slava in moč,
Vnemajo v sercu mi čut ko sonce vrednosti lastne.

Bližam se vredna tedaj z bogastvam dlana in uma,
Gradov Ti ključe podam véno na zlatni blazin',
Verlo namestvana sem od pet krat pet sto županov,
Moje prisege oglas Donava sliši in Pad,
Donava sliši in Pad slovenskih junakov oblubo.

Blago, življenje in kri, visoki Vladar, Ti posvetim,
Bistri v sodbi razum, v boju nevžugani dlan,
Tvojimu rodu na čast, na zgubo protivnikom Tvojim
Snuje v osereču mi duh, cuka na bedri mi meč,
Hrast se omaje in hrib, — zvestoba Slovincu ne gane!

J. Koseski.

Vesel

